

УДК 630*7+338.242.48

Демидюк С.М.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ КОРПОРАТИЗАЦІЇ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

ORGANIZATIONAL AND FINANCIAL ASPECTS OF CORPORATISATION OF FORESTRY IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено нормативно-правове забезпечення функціонування корпорації та можливості створення нею філій, визначено шляхи реорганізації державних лісогосподарських підприємств у корпоративну структуру із вдосконаленням системи мотивації діяльності працівників та обґрунтовано використання нової системи вилучення до державного бюджету лісоресурсної ренти.

Ключові слова: державне лісове господарство, корпорація, філія, лісоресурсна рента, розподіл прибутку.

АННОТАЦИЯ

В статье исследовано нормативно-правовое обеспечение функционирования корпорации и возможности создания ее филиалов, определены пути реорганизации государственных лесохозяйственных предприятий в корпоративную структуру с совершенствованием системы мотивации деятельности работников и обосновано использование новой системы изъятия в государственный бюджет лесоресурсной ренты.

Ключевые слова: государственное лесное хозяйство, корпорация, филиал, лесоресурсная рента, распределение прибыли.

ANNOTATION

The paper investigates regulatory framework of operation of the corporation and the possibility of creating its subsidiaries, the ways of restructuring state forestry enterprises in the corporate structure improving motivation of employees and reasonable use of the new system of exemption of forest rents from the state budget.

Keywords: state forestry, corporation, subsidiary, forest rent, profit distribution.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальною проблемою розвитку лісогосподарської сфери України є низький рівень віддачі державного фінансування ведення лісового господарства та низька ефективність функціонування держлісгоспів. Тому постає необхідність у реформуванні цієї сфери національної економіки у напрямі її лібералізації, вдосконаленні існуючих інститутів, упорядкуванню відносин власності на ліси, покращенню економічного та екологічного регулювання. Перспективним напрямом реформування в сфері лісового господарства є перетворення Державного агентства лісових ресурсів України у державне господарське об'єднання – Корпорацію «Ліси України»

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не

вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблеми реорганізації державних лісогосподарських підприємств України у корпоративну структуру досліджували такі українські науковці, як В.А. Голян, Я.В. Коваль, Є.В. Мішенін, О.І. Фурдичко, М.Х. Шершун, О.М. Шубалий, І.Р. Юхновський, М.Ю. Попков та ін. Однак у працях зазначених вище науковців та лісоводів-практиків мало уваги приділялося фінансовим засадам функціонування новоутвореної лісової корпорації та розподілу повноважень в її організаційній структурі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Враховуючи актуальність піднятої проблеми, автор у статті ставить за мету дослідити нормативно-правове забезпечення функціонування корпорації та можливості створення нею філій, визначити шляхи реорганізації державних лісогосподарських підприємств у корпоративну структуру з вдосконаленням системи мотивації діяльності працівників та обґрунтувати використання нової системи вилучення до державного бюджету лісоресурсної ренти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У разі втілення в життя неконфліктного розподілу функцій центральними органами виконавчої влади в сфері лісового господарства можливим стане перетворення Державного агентства лісових ресурсів України у корпоративну структуру на основі об'єднання державних лісгоспів та перетворення обласних управлінь та центрального апарату Держлісагенства у державну компанію, яку, за І. Юхновським, можна було б назвати «Ліси України».

Такий напрям розвитку є можливим, оскільки державні лісогосподарські підприємства є державними унітарними підприємствами (державними комерційними підприємствами).

Адже, згідно зі статтею 73 Господарського кодексу України, державне унітарне підприємство утворюється компетентним органом державної влади в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, як правило, без поділу її на частки, і входить до сфери його управління. Орган державної влади,

до сфери управління якого входить підприємство, є представником власника і виконує його функції у межах, визначених законодавчими актами. Майно державного унітарного підприємства перебуває у державній власності і закріплюється за таким підприємством на праві господарського відання чи праві оперативного управління. Найменування державного унітарного підприємства повинно містити слова «державне підприємство». Органом управління державного унітарного підприємства є керівник підприємства, який призначається органом, до сфери управління якого входить підприємство, і є підзвітним цьому органу. Державні унітарні підприємства діють як державні комерційні підприємства або казенні підприємства [1].

Все це відповідає суті державних лісгоспів, оскільки вони в назві містять слова «державне підприємство», утворюються Державним агентством лісових ресурсів України у розпорядчому порядку на базі відокремленої частини державної власності, без поділу її на частки, і входять до сфери його управління. Майно перебуває у державній власності і закріплюється за лісгоспами на праві господарського відання, що відповідає суті державного комерційного підприємства.

А державне комерційне підприємство, згідно зі статтею 74 Господарського кодексу України, є суб'єктом підприємницької діяльності, діє на основі статуту і несе відповідальність за наслідки своєї діяльності усім належним йому на праві господарського відання майном згідно з Господарським Кодексом та іншими законами [1].

Більшістю українських дослідників лісового господарства пропонується створення об'єднання державних лісгосподарських підприємств у одну структуру типу холдингу, корпорації чи концерну.

Варто врахувати те, що, згідно зі статтею 118 Господарського кодексу України, об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань. Об'єднання підприємств утворюються підприємствами на добровільних засадах або за рішенням органів, які відповідно до Господарського Кодексу та інших законів мають право утворювати об'єднання підприємств. Об'єднання підприємств є юридичною особою [1].

Залежно від порядку заснування об'єднання підприємств можуть утворюватися як господарські об'єднання або як державні чи комунальні господарські об'єднання. Господарське об'єднання – об'єднання підприємств, утворене за ініціативою підприємств, незалежно від їх виду, які на добровільних засадах об'єднали свою господарську діяльність. Державне господарське об'єднання – об'єднання підприємств, утворене державними підприємствами за рішенням Кабінету Міністрів України або, у визначених законом випадках, рішенням міністерств

(інших органів, до сфери управління яких входять підприємства, що утворюють об'єднання). Державне господарське об'єднання діє на основі рішення про його утворення та статуту, який затверджується органом, що прийняв рішення про утворення об'єднання. Державні господарські об'єднання утворюються переважно у формі корпорації або концерну, незалежно від найменування об'єднання (комбінат, трест тощо) [1].

На нашу думку, найбільш оптимальним буде об'єднання за типом корпорації, оскільки холдингова компанія, згідно зі статтею 126 Господарського кодексу України, є публічним акціонерним товариством, яке володіє, користується, а також розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств [1]. Тобто умовою існування холдингу є акціонерна форма організації підконтрольних підприємств та зосередження їх контрольного пакету акцій у власності холдингу. А як уже зазначалося вище, державні лісгосподарські підприємства є унітарними підприємствами і їх майно не поділено на частки (акції). З цього слідує, що утворити холдинг на основі держлісгоспів неможливо. Варіант перетворення лісгоспів на акціонерні товариства також є небажаним, оскільки це підвищить трансакційні витрати на управління майном (витрати на перереєстрацію підприємства, емісію акцій, їх зберігання та реєстрацію, проведення зборів акціонерів, витрати на утримання керівних органів акціонерного товариства тощо).

Концерн, згідно зі статтею 120 Господарського кодексу України, є статутним об'єднанням підприємств на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності [1]. Тобто учасники цього типу об'єднання позбуваються частини власної незалежності і передають виконання частини функцій одному (головному) учаснику концерну. У випадку з держлісгоспами це не є доцільним, оскільки переважна більшість лісгоспів мають типову структуру і виділяти серед них якийсь один не є доцільним. Також не варто передавати функції з інвестиційного чи виробничого розвитку на обласний (регіональний) рівень (як це було раніше), оскільки в такому випадку обласне підприємство перетворюється на єдиний центр прибутку, а рядові держлісгоспи стають лише центрами витрат. Тому найбільш доцільною є форма об'єднання держлісгоспів у формі корпорації.

Корпорація, згідно зі статтею 120 Господарського кодексу України, – це договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації [1]. Корпорація

створюється у формі юридичної особи із збереженням самостійності підприємств, які до неї входять.

Управління державним господарським об'єднанням здійснюють правління об'єднання і генеральний директор об'єднання, який призначається на посаду та звільняється з посади органом, що прийняв рішення про утворення об'єднання. Склад правління визначається статутом об'єднання. Порядок управління державним господарським об'єднанням визначається статутом об'єднання відповідно до закону [1].

Враховуючи сказане вище, перетворити Держлісагентство на корпорацію буде не дуже важко. Для цього потрібно буде рішенням Кабінету Міністрів України створити Корпорацію «Ліси України» з наданням у власність статутного капіталу та ліквідувати Державне агентство лісових ресурсів. Одночасно потрібно буде зареєструвати статут новоутвореної корпорації та призначити генерального директора об'єднання, сформувавши при цьому правління.

Оскільки, згідно зі статтею 123 Господарського кодексу України, господарське об'єднання має право утворювати за рішенням його вищого органу управління філії (1), то наступним етапом стане ліквідація обласних Управлінь лісового та мисливського господарства та створення на їх основі філій Корпорації «Ліси України» (без статусу юридичних осіб та державних органів управління).

Адже, згідно зі статтею 95 Цивільного кодексу України, філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. Філії не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого нею положення. Керівники філій призначаються юридичною особою і діють на підставі видаваної нею довіреності [2].

Одночасно з цим варто розробити та затвердити положення про ці філії, в яких варто закріпити розподіл функцій між центром та обласними підрозділами. При цьому варто уточнити, що центральний апарат корпорації «Ліси України» та її обласні підрозділи не повинні займатися безпосереднім веденням лісового господарства (чим повинна займатися низова ланка – держлісгоспи), а їх основними функціями є координація, підтримка та сприяння розвитку державних лісгосподарських підприємств. На республіканському рівні повинні вирішуватися питання стратегічного характеру (підготовка та управління кадрами, фінансовий менеджмент, науково-методичне забезпечення роботи держлісгоспів, міжнародне співробітництво тощо) та здійснюватися координація роботи обласних філій.

На обласному рівні здійснюються координація та спрямування діяльності лісгоспів, виконуються спеціалізовані функції (підбір кадрів, юридичний та фінансовий консалтинг, сприяння зовнішньоекономічної діяльності тощо) та

здійснюється управління лісгоспами на тактичному рівні (не втручаючись при цьому в оперативне управління виробництвом підконтрольних підприємств).

Бюджет новоутвореної корпорації варто формувати на основі сплати щомісячно (щоквартально) учасниками об'єднання майнових внесків. Так існує досить позитивний польський досвід, за яким надлісництва (аналог українського лісгоспу) сплачують до Лісового фонду Польщі 10% від власних доходів, які потім використовуються на фінансування діяльності державного лісового підприємства «*Lasy Państwowe*» та вирівнювання фінансових можливостей надлісництв з різними природними умовами лісовирощування. Цей досвід варто використати і для фінансування діяльності корпорації «Ліси України» та виконання інших завдань (створення лісової інфраструктури, фінансування проведення наукових досліджень та лісовпорядкування тощо). При цьому варто передбачити, що цей регулярний майновий внесок повинен відноситися в податковому обліку на валові витрати, тобто не повинен оподатковуватися.

Нормативне регламентування сплати внесків здійснюється згідно зі статтею 123 Господарського кодексу України, в якій зазначено, що учасники об'єднання підприємств можуть вносити на умовах і в порядку, передбачених його установчими документами, майнові внески (вступні, членські, цільові тощо) [1].

Новостворена корпорація існуватиме на основі державної форми власності та повинна буде функціонувати на основі самоокупності чи самофінансування. Під самоокупністю розуміється така система господарювання, яка передбачає відшкодування поточних витрат підприємства і витрат на просте відтворення за рахунок власних доходів [3]. Однак лісгосподарські підприємства України отримують з Державного бюджету в рази більше коштів, аніж надходить до нього рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів. Тому з метою забезпечення самоокупності новоутвореної корпорації «Ліси України» можна було б, переймаючи досвід інших східноєвропейських країн, створити Лісовий фонд, до доходів якого відносилася рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, а також відшкодування збитків завданих лісовому господарству та штрафів за порушення лісового законодавства. Крім того, необхідно було б переглянути лісові такси у напрямі їх збільшення (майже вчетверо), щоб зрівняти витрати та доходи Лісового фонду, а також посилити контроль за нарахуванням та сплатою цих платежів.

Однак, більш оптимальним рішенням була б побудова такої системи, при якій новостворена корпорація функціонувала на основі самофінансування, тобто створення такої системи господарювання, за якої усі витрати (поточні, на просте і розширене відтворення) фінансувалися

б із власних джерел, без залучення коштів державного бюджету [3]. Для цього необхідно переглянути роль такого фіскального інструменту, як лісові такси, оскільки вони застосовуються з метою вилучення лісоресурсної ренти, яка потім через державний бюджет повертається до лісового господарства у вигляді бюджетних асигнувань на лісовідновлення та лісорозведення. А з цього слідує, що лісові такси за своєю суттю є фінансовим інструментом лісовідновлення і цим вони втрачають свій рентний характер.

Під лісоресурсною рентою розуміється той ефект, який отримує суб'єкт господарювання від ведення лісового господарства порівняно з іншими видами економічної діяльності та виражається в сумі додаткового прибутку понад величину нормального прибутку. Лісоресурсна рента виникає внаслідок вигідного географічного розміщення (яке притаманне українським лісам порівняно з сибірськими, оскільки основним споживачем української та російської деревини є країни Європи та яке виражається в економії транспортних витрат) та вищою якістю деревини чи кращим породним складом (в структурі українських лісів значну частку займають такі цінні породи, як дуб та бук, і що в порівнянні з Польщею, в лісах якої переважають хвойні породи, дозволяє українським лісокористувачам отримувати вищі доходи).

Якщо враховувати те, що лісоресурсна рента є різною для різних лісогосподарських підприємств, а ставки рентної плати за спеціальними використання лісових ресурсів є однаковими для всіх лісокористувачів, то виникає ситуація коли в лісгоспів з гіршими умовами лісорозведення чи з гіршою породно-віковою структурою лісів лісоресурсна рента вилучатиметься в повному обсязі, а підприємству з кращими умовами та породною структурою залишатиметься у власність частина лісової ренти. При цьому рівень інтенсивності ведення лісового господарства цих підприємств може бути однаковим.

З метою вилучення лісоресурсної ренти до державного бюджету або акумулювання її невилученої частини у власності державних підприємств було законодавчо закріплено право здійснення рубок лише за власником лісу або постійним лісокористувачем.

Так, у статті 70 Лісового кодексу України зазначається, що заготівля деревини в порядку проведення рубок головного користування, а також інших рубок, пов'язаних із веденням лісового господарства, проводиться власниками лісів і постійними лісокористувачами, яким у встановленому порядку надано це право [4].

Однак більш ефективним методом вилучення лісоресурсної ренти могло б стати вилучення частини прибутку лісогосподарських підприємств до державного бюджету із відмовою використовувати на практиці лісові такси.

Крім того, це можна прив'язати до отримання плати власником лісу (Українського народу в особі обласних державних адміністрацій

та обласних рад) за його використання в господарських цілях та отримання плати за використання наданого (уповноваженими органами управління об'єктами державної власності) у власність статутного капіталу державним лісогосподарським підприємствам та Державному агентству лісових ресурсів України (в проекті державній корпорації «Ліси України»). Це також дозволить встановити кількісний показник ефективності їх господарювання та здійснювати контроль за його виконанням.

Таким показником може стати рентабельність активів підприємства (або аналогічний показник ROA), нормативне значення якого варто прийняти на рівні облікової ставки Національного банку України, яка є орієнтиром щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів.

Варто також уточнити те, що базою для розрахунку рівня рентабельності активів держлісгоспів необхідно брати суму вартості статутного капіталу та вартості лісів. Якщо вартість статутного капіталу є відомою величиною, то вартість лісу, який перебуває у користування лісогосподарських підприємств, є невідомою. Тому постає необхідність розробки методу оцінки одиниці площі (1 га) земель лісогосподарського призначення. Вартість 1 га лісу можна розділити на дві складові: вартість земельної лісової ділянки та вартість біологічних активів розміщених на ній.

Бухгалтерський облік та відображення у фінансовій звітності біологічних лісових активів регламентується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», згідно якого біологічним активом є рослина або її група (лісовий масив), яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію (ділова деревина, дрова) та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди. Придбаний (одержаний) біологічний актив зараховується на баланс підприємства за первісною (справедливою) вартістю [5]. Тобто законодавчо передбачено можливість оцінки та відображення в балансі підприємства (рядки 035, 036, 037) вартості лісових масивів. Крім того, необхідність відображення біологічних активів в фінансовій звітності сприятиме пришвидшенню проведення лісової інвентаризації, яка до цього в Україні не проводилася та перебуває на даний час на етапі розробки методології.

Вартість земельних лісових ділянок варто було б також оцінювати та відображати в балансі лісогосподарських підприємств. Це стане можливим у ході завершення земельної реформи та ухвалення Закону України «Про ринок земель». Оцінку земельних лісових ділянок можна було б здійснювати на основі нормативної експертної оцінки (аналогічно землям сільськогосподарського призначення) або на основі справедливої (ринкової) вартості. Для визначення ринкової вартості необхідно узаконити

можливість приватного лісорозведення без обмеження площі таких господарств (оскільки на даний час існує обмеження на приватну власність лісами площею більше 5 га) та дозволити продаж цими лісовласниками земельних лісових ділянок (тобто створити земельний лісовий ринок). Адже, на думку А. Петрова, найбільш прийнятною формою організації лісоволодіння є та, в основі якої лежить можливість продажу лісових ділянок фізичним особам для ведення лісового господарства [6].

Крім того варто було б зняти й інші обмеження щодо функціонування приватного та комунального лісорозведення, оскільки в такому випадку буде створюватися конкуренція у сфері лісогосподарювання як окремих підприємств, так і різних форм господарювання. А конкуренція завжди сприяє підвищенню ефективності економічної діяльності. Відобразивши таким чином вартість лісів у балансах лісогосподарських підприємств, стане можливим визначення рівня ефективності господарювання державними лісовими підприємствами та вилучення частини прибутку до державного бюджету.

Отриманий чистий прибуток (без сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів) варто вилучати до державного бюджету, але не 15% (30% для державних унітарних підприємств, плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн грн) як визначено Законом України «Про управління об'єктами державної власності» [7], а 50% (що є нормою в розвинутих країнах Європи). Хоча можливим є розподіл цієї частини вилученого прибутку між державним та місцевими бюджетами (у пропорції 50/50), що компенсує їх втрати від скасування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.

При цьому ці кошти можуть повертатися держлісгоспам у вигляді державних замовлень на лісорозведення та виконання інших політичних рішень (типу Державної цільової програми «Ліси України» на 2010–2015 роки). Лісовідновлення держлісгоспи повинні здійснювати за власні кошти, і витрати на ці цілі повинні переноситися на вартість реалізації заготовленої деревини та інших лісових ресурсів.

Інші 50% чистого прибутку лісогосподарських підприємств варто було б залишати у їх власності з метою фінансування розширеного відтворення основних фондів (закупівлю комп'ютерів, програмного забезпечення, геоінформаційних систем, засобів зв'язку тощо), а також на стимулювання персоналу, підвищення його кваліфікації та забезпечення соціального захисту (фінансування надання так званого соціального пакету). При цьому варто закріпити у статуті корпорації, що на розширене відтворення та на стимулювання і соціальних захист персоналу спрямовується по 25% чистого прибутку. Крім того, варто передбачити, що в разі отримання підприємством чистого прибутку в звітному періоді в обсязі, меншому ніж перед-

бачено нормативним показником, на величину недоотриманого чистого прибутку спочатку зменшується фонд матеріального заохочення (частина прибутку, що спрямовується на стимулювання персоналу, підвищення його кваліфікації та забезпечення соціального захисту), а потім зменшується фонд розвитку виробництва (розширеного відтворення).

У разі, коли величина отриманого чистого прибутку за звітний період менша половини нормативного значення (тобто коли рівень рентабельності активів, яка обраховується шляхом ділення величини чистого прибутку за звітний період на суму вартостей статутного капіталу та вартості лісових земельних ділянок з біологічними активами на них на кінець звітного періоду, становитиме менше 0,5 облікової ставки НБУ), то генеральний директор корпорації «Ліси України» матиме право звільнити керівника неефективного підприємства. Якщо ж рівень рентабельності державної лісової корпорації в цілому також будень нижчим за 0,5 облікової ставки НБУ, то Кабінет Міністрів України матиме право (або буде зобов'язаний) звільнити генерального директора. Пропонована система стимулювання повинна (в разі її впровадження) сприяти підвищенню ефективності господарювання державних лісогосподарських підприємств та державної лісової корпорації в цілому.

Позитивним європейським досвідом організації лісового господарства є також те, що лісові підприємства мають у володінні значні площі лісів (у середньому 50-60 тис. га), внаслідок чого вони отримують ефект від масштабу діяльності (досягається економія накладних витрат: адміністративних та витрат на збут). Цей досвід варто перейняти українським лісоводам, оскільки середня площа лісоволодінь українського держлісгоспу є доволі низькою (20 тис. га). Якщо враховувати те, що більшість держлісгоспів перебувають у підпорядкування Державного агентства лісових ресурсів, то варто було б їх на рівні адміністративних районів об'єднати в одну господарську одиницю. Так, наприклад, в Маневецькому районі Волинської області функціонують чотири держлісгоспи підпорядкованих Держлісагентству: ДП «Маневецьке лісове господарство», ДП «Колківське лісове господарство», ДП «Городоцьке лісове господарство» та ДП «Поліське лісове господарство». Об'єднання лісгоспів на рівні району в один держлісгосп, підпорядкований Держлісагентству (в перспективі корпорації «Ліси України») дозволить: переглянути та спростити організаційну структуру; скоротити чисельність адміністративного персоналу шляхом укрупнення лісогосподарських, бухгалтерських, маркетингових та інших відділів, зменшити число управлінців та обслуговуючого персоналу; зменшити витрати на утримання адміністративних будівель шляхом відчуження невикористовуваних площ; упорядкувати закріплення земель

за лісництвами шляхом усунення чередування лісових ділянок різних лісгоспів та їх укрупнення з метою оптимізації логістичних витрат тощо. Тобто укрупнення лісгоспів повинно принести економічні вигоди.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, підсумовуючи викладене вище, можна зазначити, що перспективним напрямом реформування у сфері лісового господарства є перетворення Державного агентства лісових ресурсів України у державне господарське об'єднання – Корпорацію «Ліси України». Це можна здійснити шляхом включення до складу державної лісгосподарської корпорації всіх державних лісових господарств (із збереженням їх самостійності та статусу юридичних осіб) та перетворивши обласні управління лісового господарства та мисливства у філії корпорації на місцях. Фінансовою основою функціонування корпорації «Ліси України» повинно стати щомісячне перерахування держлісгоспами до бюджету об'єднання регулярних майнових внесків. Необхідним також є перегляд структури лісоводіння на рівні адміністративних районів. Доцільно було б об'єднати лісгоспи на рівні адміністративного району у один лісгосп, що внаслідок ефекту масштабу дозволить знизити адміністративні та логістичні витрати, спростить структуру управління та сприятиме підвищенню ефективності функціонування лісового господарства України.

Одним і перспективних напрямів удосконалення фінансової системи лісового господарства є відмова від використання такого фіскального інструменту, як рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, та перехід на вилучення лісоресурсної ренти шляхом перерахування до державного бюджету частини чистого прибутку (50%). А іншу частину чистого прибутку варто використовувати на розширене відтворення (25%) та стимулювання персоналу підприємств (25%). При цьому доцільним є встановлення нормативного показника ефективності господарювання на рівні облікової ставки НБУ.

У разі ведення лісового господарства на рівні або вище нормативного показника підприємство половину прибутку перераховуватиме в державний бюджет, 25% його використовуватиме на розширене відтворення, а ще 25% на стимулювання персоналу. Якщо ж рівень рентабельності буде меншим нормативного значення, але перевищуватиме 0,5 облікової ставки НБУ, то на величину недоотриманого прибутку спочатку зменшуватимуться фонд споживання, а потім і фонд розвитку виробництва. Якщо ж рентабельність нижча 0,5 облікової ставки НБУ, то доцільним є зміна керівництва. Пропоновані зміни до фінансової системи лісового господарства завдяки вмонтованим стимулам дозволять підвищувати ефективність лісгосподарювання як на рівні окремого підприємства, так і на рівні держави в цілому.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 19-20, 21-22. – С. 144.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – С. 356.
3. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств / Центральна спілка споживчих товариств України. – 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN21830.html.
4. Лісовий кодекс України : за станом на 01.01.2011 р. / Верховна Рада України // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – С. 347.
5. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» від 18.11.2005 р. № 790 / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1456-05>.
6. Петров А. Приватизация лесов в Российской Федерации: условия, формы, риски / А. Петров // Леспроектформ. – 2011. – № 1(75). – С. 26-33.
7. Закон України «Про управління об'єктами державної власності» від 21 вересня 2006 року № 185-V / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 46. – С. 456.